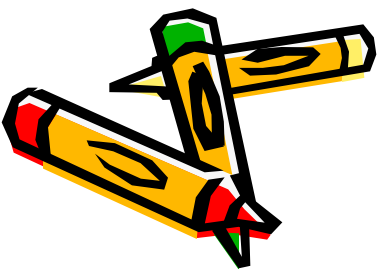
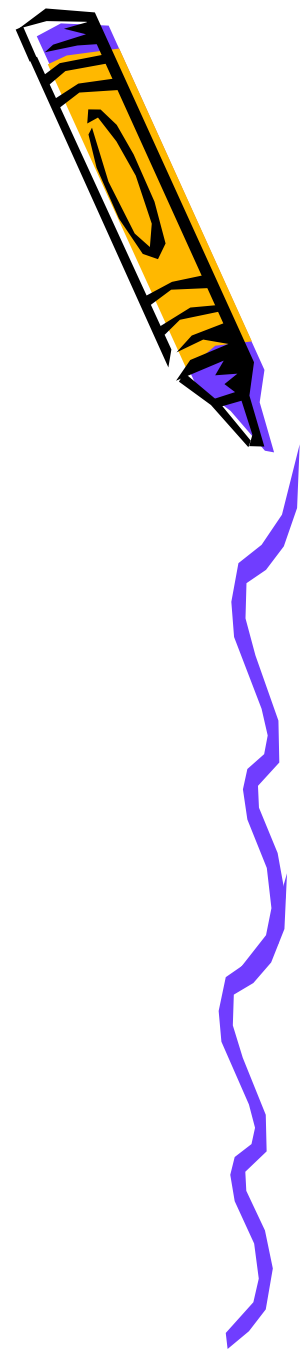

KOMPETENCE UČITELKY MŠ

Zora Syslová

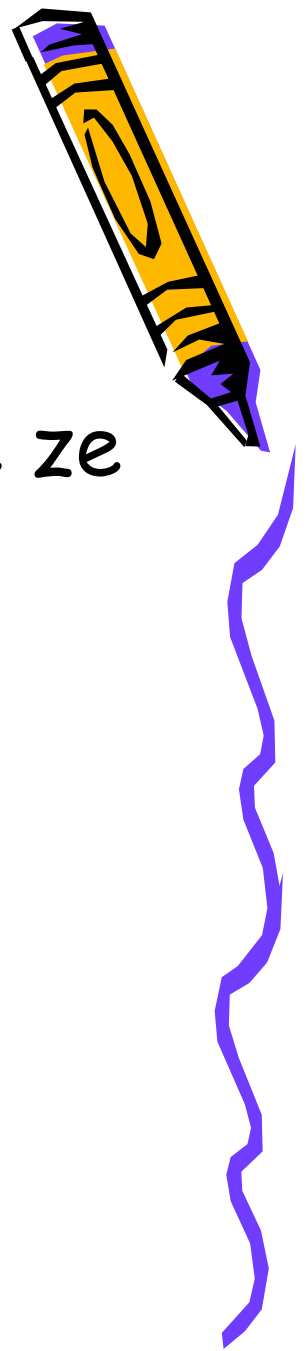

„Doplňovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.“

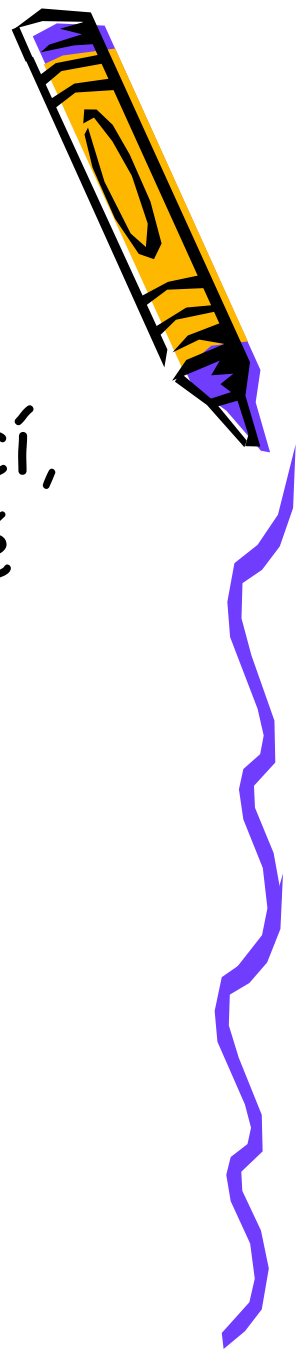
(RVP PV, 2004, s. 4)

Role mateřské školy v případě dítěte ze sociokulturně znevýhodněného prostředí je zásadní, neboť může dětem pomoci překonat sociální a emoční deprivaci.

Pokud její přístup nebude podporující,
může deprivaci dítěte naopak ještě
více prohloubit.

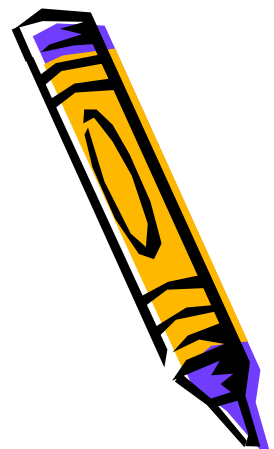

Kompetence učitelky MŠ:

- **Diagnostické a evaluační kompetence**
(individualizace vzdělávání)
- **Organizační kompetence** (schopnost vytvořit bohaté a stimulující prostředí)
- **Sociální a komunikační kompetence**
(partnerské vztahy s dětmi i jejich rodiči)

DIAGNOSTICKÁ KOMPETENCE

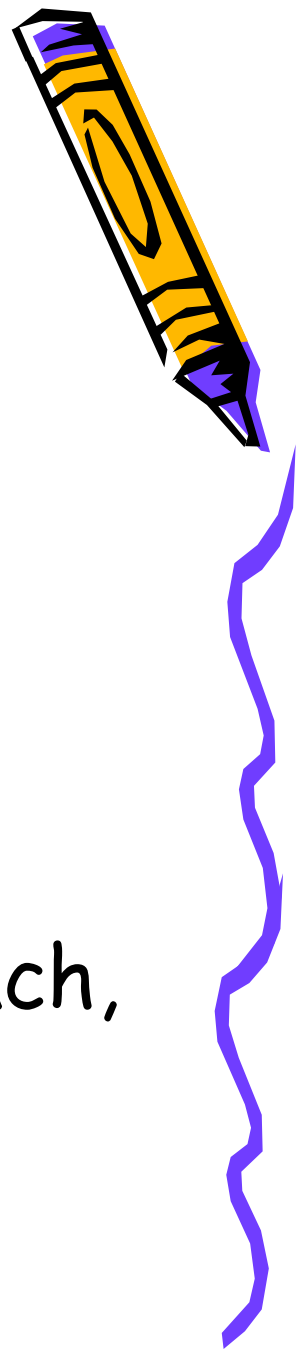
Je nutné, aby vzdělávací působení pedagoga vycházelo z pedagogické analýzy - z pozorování a uvědomění individuálních potřeb a zájmů dítěte, ze znalosti jeho aktuálního rozvojového stavu i konkrétní životní a sociální situace a pravidelného sledování jeho rozvojových i vzdělávacích pokroků.

- Individualizace vzdělávání vyžaduje znát osobnost dítěte, jeho možnosti a limity
- Děti by měly být přijímány takové jaké jsou
- Není nic nespravedlivějšího než stejné zacházení s nestejnými lidmi!

- Osobnostně orientovaný model výchovy a vzdělávání

- jedná se o výchovu a vzdělávání, které je zaměřeno na dítě, jeho potřeby, zájmy a schopnosti
- úkolem školy je umožnit každému dítěti rozvinout maximálně svůj potenciál a to v takových podmínkách, které respektují jeho individualitu

- vzdělávání se realizuje nejen v řízených činnostech, ale průběžně, ve veškerém vzdělávání, ve všech situacích, k nimž v mateřské škole dochází

UVĚDOMIT SI JEDINEČNOST KAŽDÉHO DÍTĚTE

Každé dítě je nositelem jedinečného vzoru a časového průběhu vývoje, stejně tak jako individuální osobností s jedinečným stylem učení, temperamentem, potřebami, zájmy, charakteristickou strukturou inteligence, vloh a schopností.

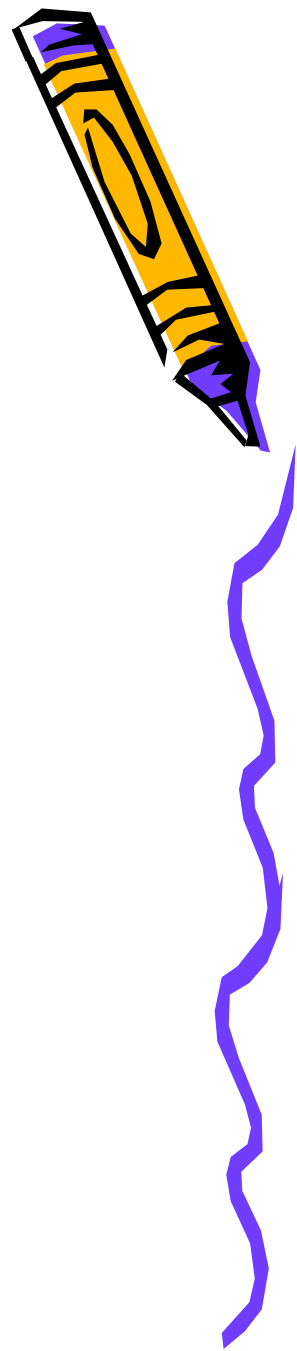

PLÁNOVAT BOHATOU NABÍDKU ČINNOSTÍ

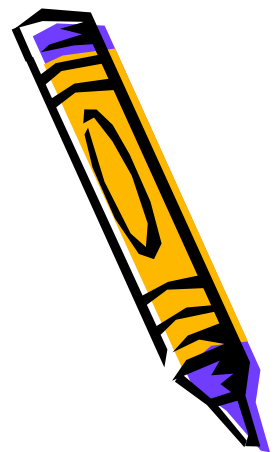
Připraví-li učitelka takových činností dostatečné množství a mají-li děti možnost si mezi nimi vybrat takové, které odpovídají jejich zájmům a schopnostem, učinila tak jeden z velmi významných kroků k individualizovanému vzdělávání.

Vztah individualizace ke schopnostem dítěte:

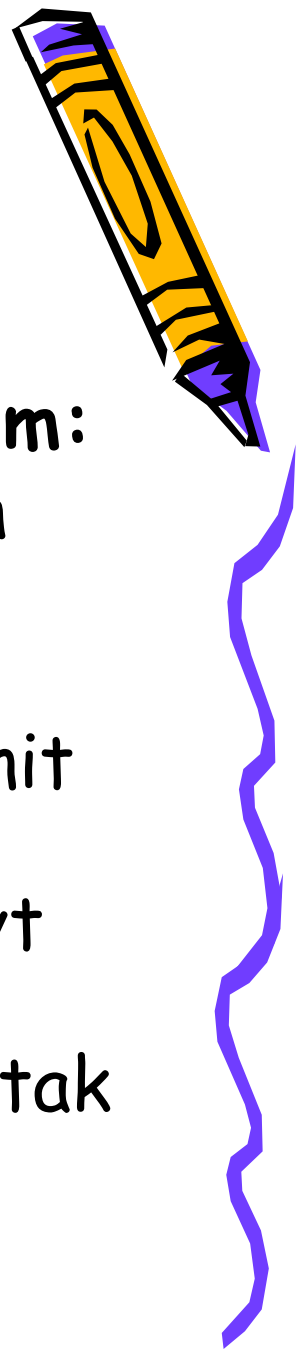

NEJČASTĚJŠÍ ODPOVĚDI:

- ... tam, kde mám inteligence rozvinuté silně, je moje „parketa“. V tomto směru jsem dobrá a právě v těchto oblastech mohu dát dětem nejvíce ...
- ...nebudu se s dětmi zbytečně pouštět do činností, v nichž si nejsem moc jistá a které já sama moc neovládám. Mohla bych tak dětem spíše uškodit...
- ...tam, kde mám slabiny na sobě mohu pracovat a snažit se tak posílit i ty oblasti, v nichž mám nedostatky ...
- ...je dobré si uvědomit, že i já mám nějaké slabé stránky a že nemůžu po dětech vyžadovat, aby byly ve všem dokonalé. Vede mě to k větší toleranci vůči druhým...
- ...při plánování činností pro děti bychom se měly snažit zajistit, aby činnosti dětem nabízené byly rozmanité, pokrývaly všechny typy inteligencí...

Takto připravené činnosti umožňují dětem:

- vybrat si aktivitu, která odpovídá jejich schopnostem a zájmům
- zažít úspěch
- pracovat svým vlastním tempem a uplatnit vlastní styl při řešení problému
- pracovat samostatně, rozhodovat se, být zodpovědný za svoji práci
- spolupracovat ve skupině a osvojovat si tak sociální dovednosti

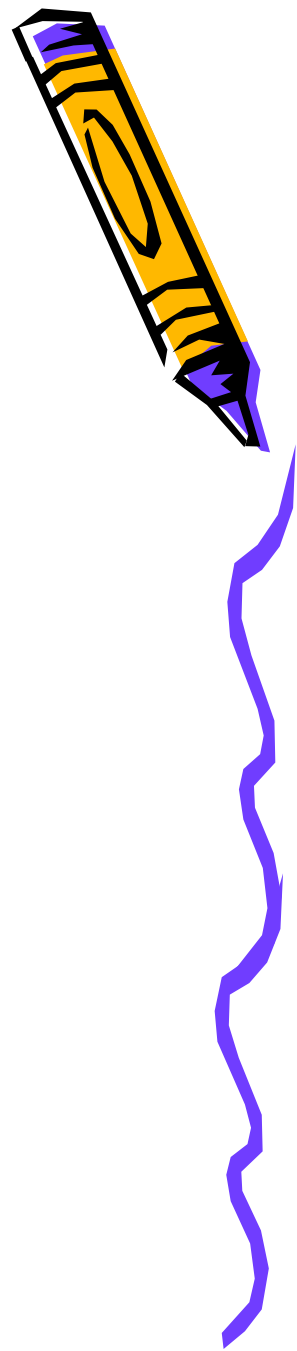
*„Cílem pedagogiky by mělo být
rozvíjení těch druhů
intelligence, které dítě má,
nikoli nátlak ve směru, kde
dítěti talent chybí. Pak
může dítě přijít i o to, co
má.“*

MUDr. F. Koukolík

Vedení záznamů o dítěti

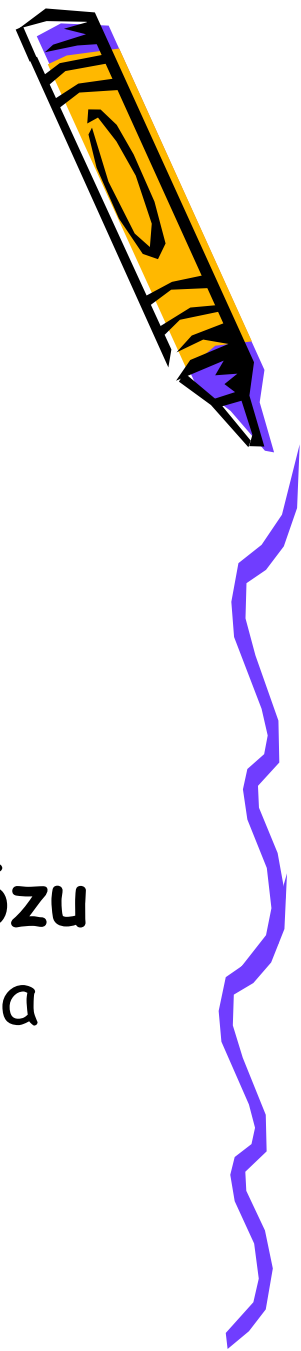
- Vstupní záznam
  - Záznamy z pozorování
  - Kresba
  - Průběžný záznam
  - Testy, popřípadě PL zaměřené na sledování ŠZ
  - Další dokumenty
- Vstupní záznam

Proč vést záznamy o dítěti?

- záznamy jsou pracovními materiály učitelky, která jich průběžně využívá
- smysl záznamů končí odchodem dítěte z mateřské školy
- umožňují včasné odhalení problémů a jejich řešení
- umožňují spolehlivěji odhadnout prognózu
- pro rodiče jsou důkazem, že se učitelka dítěti dostatečně věnuje

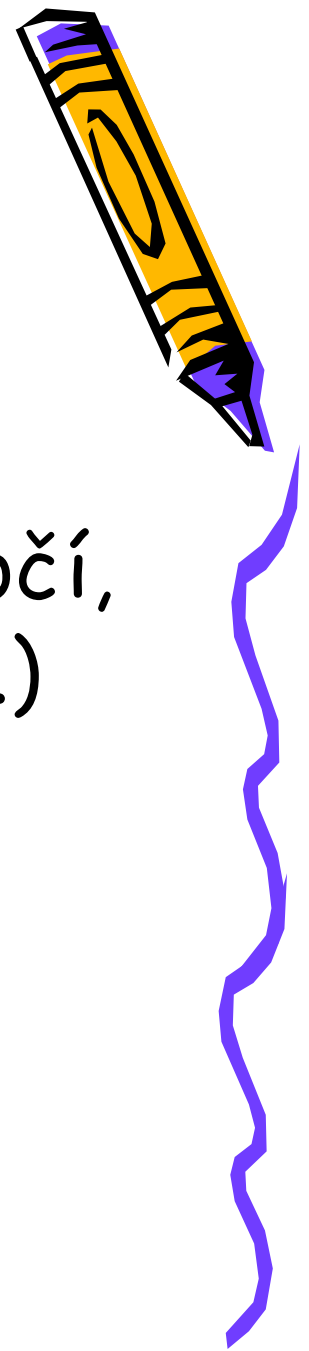
Závěrem

- nejde o vedení záznamů, ale o způsob práce
- smyslem je využít všech dispozic dítěte, odstranit zbytečné překážky a pomoci dítěti dosáhnout na maximum toho, „na co má“
- žádná diagnostika nemá smysl, pokud není dále využita, a to ve prospěch těch, které sleduje

Jak sdělujeme informace?

- Verbálně (slovy) maximálně 20 %
- Neverbálně (gesta, mimika, výraz očí, melodie hlasu, celkový postoj apod.) minimálně 80%

Přístupy k dětem

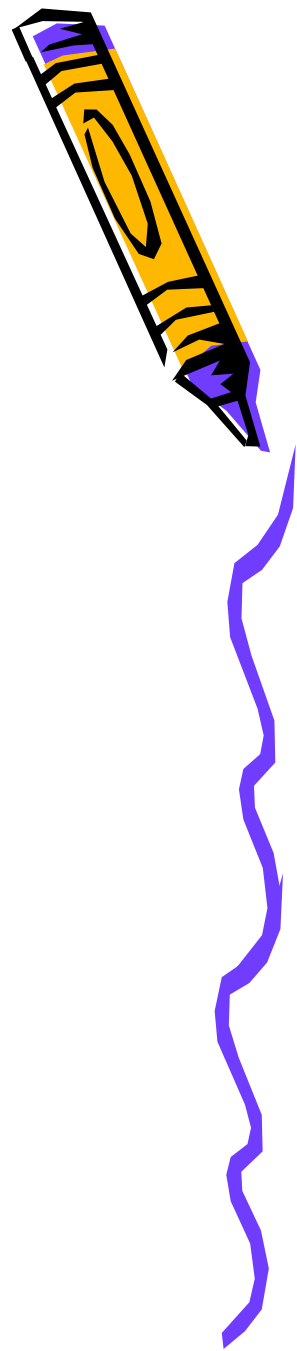
- **Autoritativní**

- Založen je na uplatňování moci
- Jsou v něm role nadřazenosti a podřízenosti
- Důsledkem je vzdor nebo poslušnost
- Často bývá provázen i ze strany dětí vzdorem, vzpourou, bojem o moc

- **Partnerský**

- Je založen na respektu
- Vede k zodpovědnosti
- Vytváří bezpečné sociální prostředí

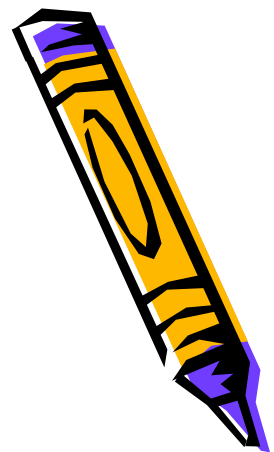
- Mocenský model sděluje : „Přinutím tě dělat, co je správné.“
- Partnerský model sděluje: „Tato věc má tento a tento smysl, takové a takové důsledky. Očekávám, že uděláš, co je správné.“

Partnerský přístup

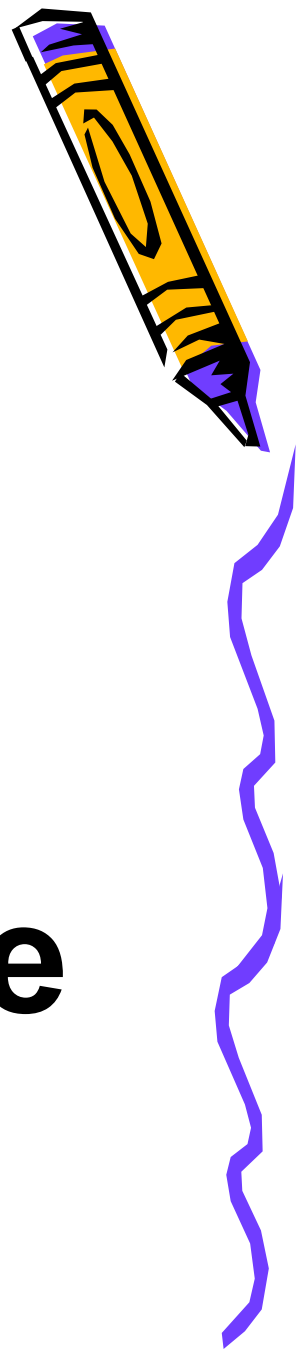
Je založen na:

- **respektu** - ničím nepodmíněném, zohledňujícím lidskou důstojnost a přijímajícím odlišnost lidí
- **uznání** - kterým dáváme najevo, že si někoho vážíme pro to, jaký je a jak se chová

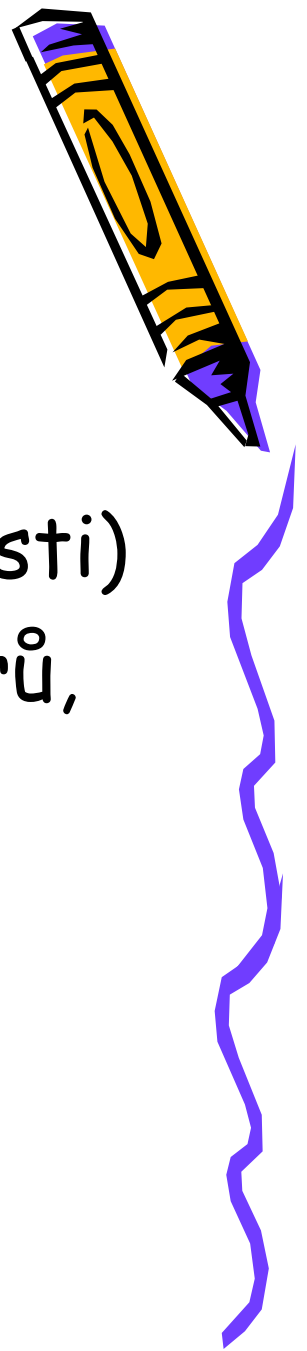
Jak komunikovat:

Šetřit otázkami
„Já výroky“
Empatické reakce

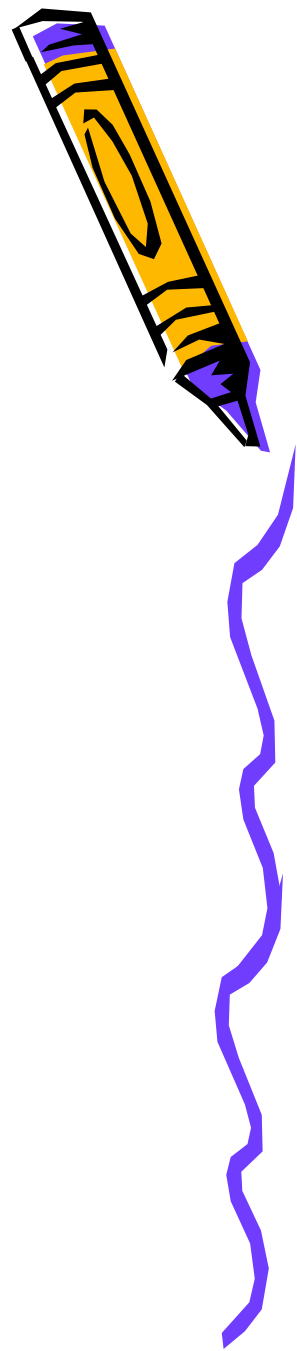
Složky empatické reakce

- Aktivní naslouchání (soustředěné naslouchání provázené projevem účasti)
- Pojmenování pocitů, chování, záměrů, druhé osoby
- Vyjádření podpory

Kritéria pro hodnocení kvality komunikace učitelky s dítětem

- Snižování polohy
- Pohled z očí do očí
- Popis - zpětná vazba
- Podávání informací - zpravidla při porušování pravidel (já výroky)
- Povzbuzení, ocenění
- Podpora řešení problémů

Vliv pro rozvoj osobnosti dítěte, podmínky rodinné výchovy

Rodina dítěti zprostředkuje

- Významné modely chování
- Systém, jak se orientovat v okolním světě
- Jistotu, stabilitu zázemí i dostatek podnětů
- Identifikační vzory obou pohlaví
- Sebedůvěru
- Jasný vztahový rámec vůči ostatním lidem, světu obecně i vůči sobě samému

Vztahy v rámci rodiny

- Rodičovská dyáda
- Vztahy k sourozencům
- Prarodiče

Hlavní rysy kvalitně fungující rodiny:

- vysoký stupeň soudržnosti a spolupráce v rodině a to mezi všemi členy navzájem
- emočně pozitivní vztahy
- otevřenou, upřímnou a srozumitelnou komunikaci mezi všemi členy rodiny
- vzájemný respekt všech členů navzájem
- proměnlivou dělbu rolí, při které se respektuje zralost i zájmy jednotlivých členů rodiny
- dynamiku vztahů

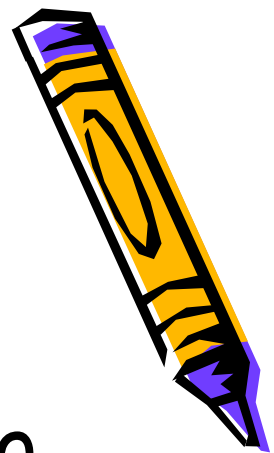
schopnost a dovednost rodiny překonávat závažové a konfliktní situace

oporu rodiny v širším sociálním zázemí

RVP PV

Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je *doplňovat rodinnou výchovu* a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených *podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.*

Požadavky RVP PV

- Ve vztazích mezi pedagogy a rodiči panuje oboustranná důvěra a otevřenost, vstřícnost, porozumění, respekt a ochota spolupracovat. Spolupráce funguje na základě partnerství.
- Pedagogové sledují konkrétní potřeby jednotlivých dětí, resp. rodin, snaží se jim porozumět a vyhovět.
- Rodiče mají možnost podílet se na dění v mateřské škole, účastnit se různých programů, dle svého zájmu zde vstupovat do her svých dětí. Jsou pravidelně a dostatečně informováni o všem, co se v mateřské škole děje. Projeví-li zájem, mohou se spolupodílet při plánování programu mateřské školy, při řešení vzniklých problémů apod.
- Pedagogové pravidelně informují rodiče o prospívání jejich dítěte i o jeho individuálních pokrocích v rozvoji i učení. Domlouvají se s rodiči o společném postupu při jeho výchově a vzdělávání.
- Pedagogové chrání soukromí rodiny a zachovávají diskrétnost v jejích svěřených vnitřních záležitostech. Jednají s rodiči ohleduplně, taktně, s vědomím, že pracují s důvěrnými informacemi. Nezasahují do života a soukromí rodiny, varují se přílišné horlivosti a poskytování nevyžádaných rad.

Mateřská škola podporuje rodinnou výchovu a pomáhá rodičům v péči o dítě; nabízí rodičům poradenský servis i nejrůznější osvětové aktivity v otázkách výchovy a vzdělávání předškolních dětí.

Povinnosti pedagoga

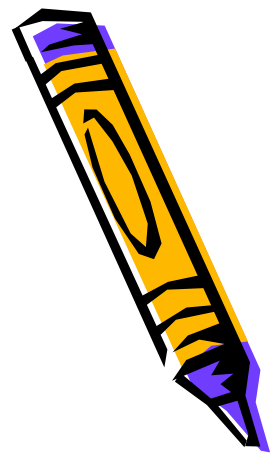

Ve vztahu k rodičům má předškolní pedagog:

- usilovat o vytváření partnerských vztahů mezi školou a rodiči
- odpovídat za to, že rodiče mají přístup za svým dítětem do třídy a možnost účastnit se jeho činností
- umožňovat rodičům účastnit se na tvorbě programu školy i na jeho hodnocení
- vést s rodiči dítěte průběžný dialog o dítěti, jeho prospívání, rozvoji a učení

Kompetence učitelky jako předpoklad spolupráce...

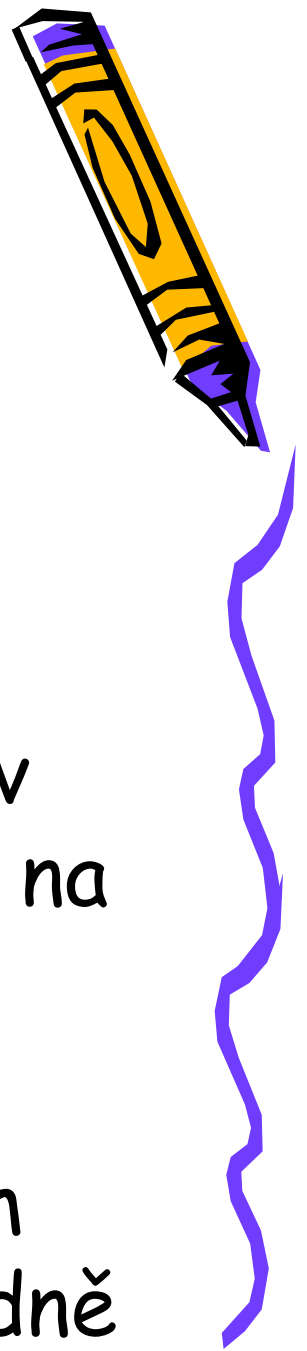

Potřebné dovednosti učitelky MŠ:

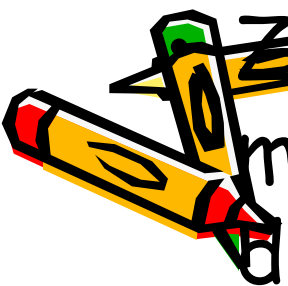
- dovednost navazovat kontakt s rodiči dětí,
- dovednost vhodně sdělit výsledky svých zjištění jednotlivým rodičům nebo celé skupině rodičů,
- dovednost iniciovat a řídit diskuse s rodiči,
- dovednost sdělovat požadavky a instrukce k jejich splnění tak, aby vytvořily podmínky pro jejich přijetí rodiči,
- dovednost přesvědčit rodiče o tom, že učitelé záleží na příznivém edukačním vývoji každého dítěte.

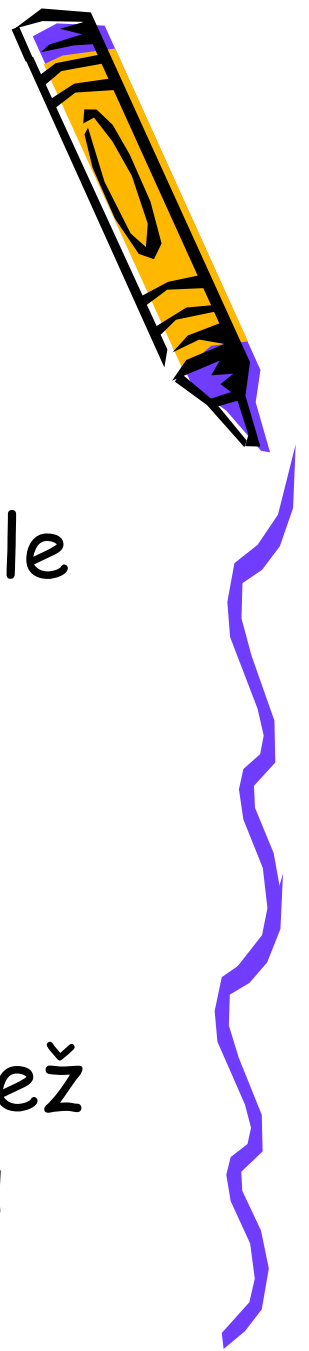
Přehled vybraných (nejčastěji uváděných) doporučení a rad učitelům pro jejich efektivní spolupráci s rodiči:

- Buďte konstruktivní, vyvarujte se emocí
- Snažte se přesměrovat negativní emoce rodičů na něco pozitivního (v případě, kdy si stěžují na MŠ nebo na chování dítěte doma, poukažte na pozitivní stránky)

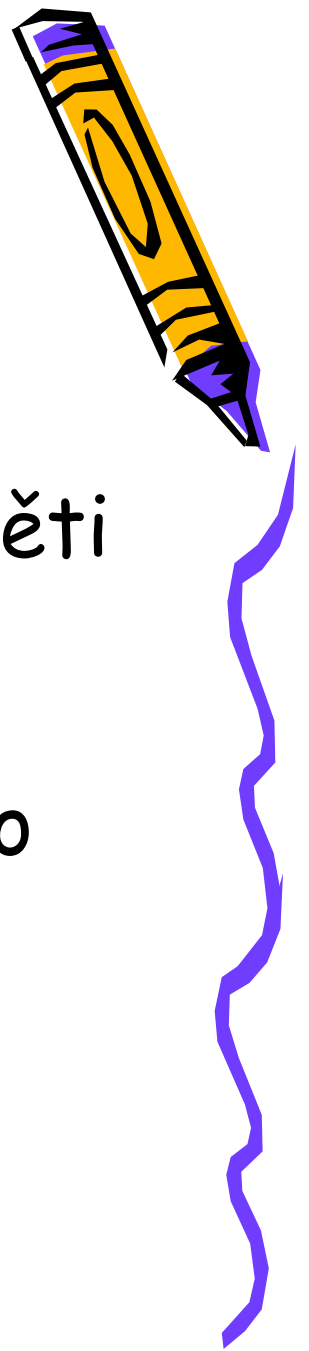
 Zveřejněte hodiny, ve kterých Vám mohou rodiče volat do školy (případně domů) a čas, kdy je možné s Vámi

- Je důležité, aby rodiče od prvních setkání s Vámi cítili, že jsou ve škole vítáni a že dostanou užitečné informace.
- Chovejte se k rodičům svých dětí jako k sobě rovným. Vědí o svém dítěti více než Vy a znají ho déle než Vy. Neostýchejte se zeptat rodičů jakou pomoc (ve vztahu k rozvoji dítěte) by od Vás potřebovali.

- Rodiče za Vámi přišli kvůli svému dítěti. Neporovnávejte před nimi děti a nemluvte s nimi o jiných dětech.
- Na rozhovor s rodiči se dobře připravte. Myslete na to, že jste po celou dobu setkání s rodiči stále v zaměstnání a vystupujte profesionálně.

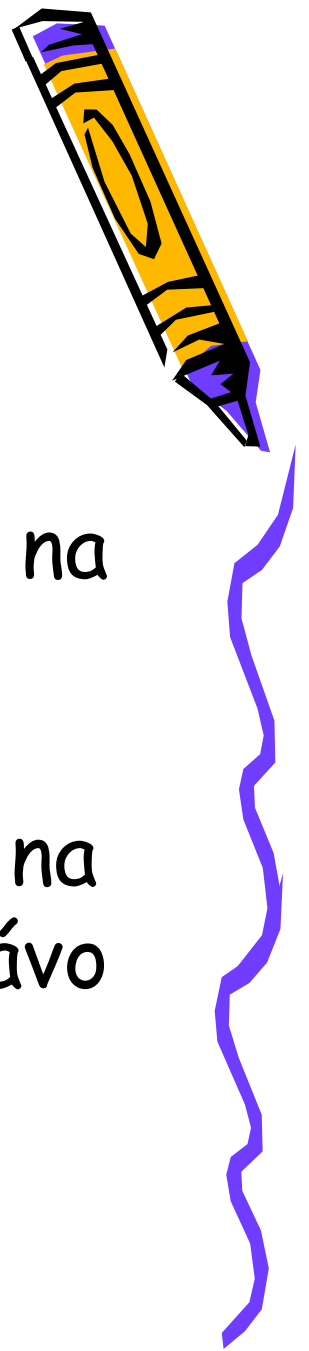
- Na přivítanou rodičům podejte ruku, usmějte se a očima navažte kontakt.
- Nemluvte jen o nepříjemných věcech. Začněte něčím pozitivním a také něčím nadějným skončete. Pamatujte si zásadu, že dříve než řeknete něco negativního, je třeba mluvit o věcech pozitivních.

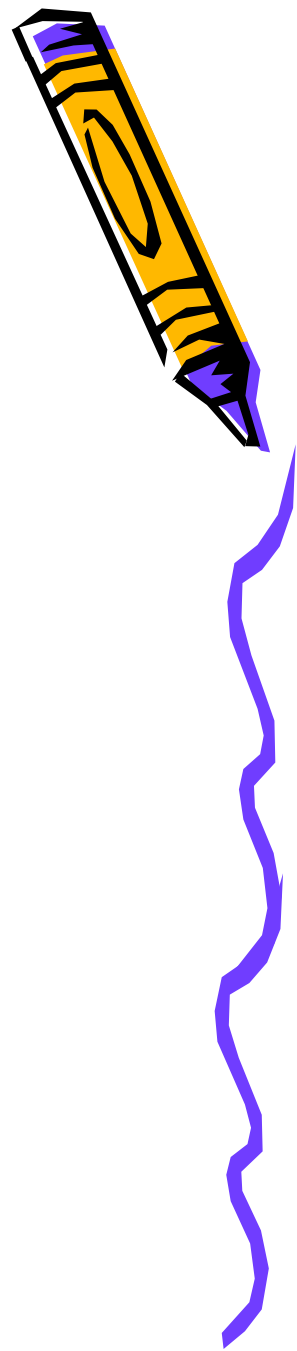
- Vždy když s rodiči hovoříte, nezapomeňte jim říct, co jejich dítě umí a jaké má přednosti.
- Nezapomínejte také, že jste vzdělaní specialisté v oboru a umíte pracovat s dětmi. Předkládejte rodičům konkrétní návrhy, ale vždy připouštějte jiná možná řešení.

- Pokud jsou rodiče rozvedeni, požádejte o rozsudek a dohodněte na jeho základě, jak bude probíhat informování a styk dítěte s rodiči. Pokud soud nerozhodne jinak, mají na informace o dítěti a styk s ním, právo oba rodiče.

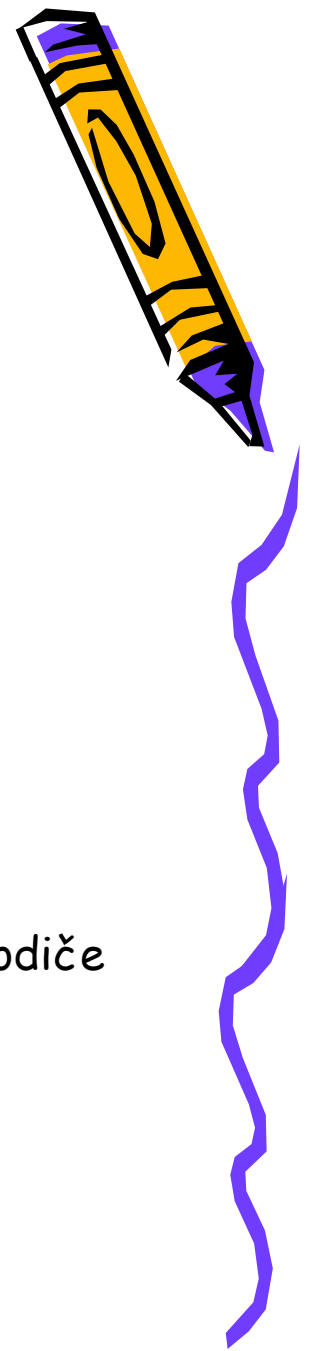

- Empatie
- Naslouchání
- Profesní argumentace
- Respekt bez předsudků

PRIKLADY

- **Otevřenost školy** (vstupování do tříd, příchody...)
  - **Konzultační hodiny** (podklady pro diskusi)
  - Společné plánování (pedagogické rady, schůzky, nástěnky..)
  - Spoluúčast při vlastním hodnocení školy (dotazníky, ankety...)
  - Vzdělávací akce (účast pedagogů a rodičů, jen rodičů)
-
- Informace - nástěnky, časopis, web, **bulletiny** ...
  - Akce pro rodiče (posezení, oslavy, tvořivá odpoledne)
  - Společné prožití volných chvil (výlety, ŠVP) = spolupořádá MŠ i rodiče
  - Akce pořádané rodiči (bazar, představení pro děti, sportovní odpoledne)

